

Parlament Europejski przyjął 4 kwietnia 2019 r. dyrektywę o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Jest to działanie, które ma na celu m.in. poprawę dostępności i innowacyjnego używania danych powstałych podczas badań naukowych, finansowanych ze środków publicznych.

Repozytoria danych badawczych

Od pewnego czasu, w związku z ideą Otwartej Nauki, a także działaniami Komisji Europejskiej, powstają krajowe projekty dotyczące danych badawczych.

MOST do Open Research Data

Jedną z większych rodzimych inicjatyw jest MOST DANYCH, Multimedialny Otwarty System Transferu Wiedzy, realizowany przez Politechnikę Gdańską, przy udziale Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Obecnie w drugim etapie tego projektu pt. *Open Research Data* tworzony jest Katalog Danych Badawczych. Twórcy MOST, oprócz możliwości deponowania danych w postaci *datasetów*, wprowadzili różnorodne usługi wspierające naukowców. Powstało Centrum Kompetencji Otwartej Nauki, oferujące pomoc podczas całego procesu publikowania danych, zatwierdzania zbiorów danych w repozytorium, tworzenia metadanych czy zarządzania danymi badawczymi. Dzięki pracy nad rozwojem repozytorium, ale też nad promocją samej idei udostępniania danych badawczych, platforma jest nie tylko miejscem przechowywania *datasetów*, ale też sposobem upowszechniania dorobku uczelni i osiągnięć naukowych jej pracowników.

Repozytorium Otwartych Danych Badawczych

Od 2015 r. działa również Repozytorium Otwartych Danych Badawczych RepOD. Jest to inicjatywa Platformy Otwartej Nauki, Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego. RepOD jest repozytorium ogólnego przeznaczenia, a zbiory zaopatrzone w numery DOI (cyfrowy identyfikator publikacji) mogą być bezpłatnie deponowane i pobierane przez zarejestrowanych użytkowników. Aby ułatwić korzystanie z repozytorium, na stronie platformy zamieszczono informacje nt. prawnych aspektów udostępniania danych badawczych.

Można dowiedzieć się np. jakie istnieją prawa do zbiorów danych i komu przysługują, na czym polega ochrona danych osobowych, wrażliwych, anonimizacja danych oraz jakie prawa przysługują użytkownikom z tytułu udzielonych przez właścicieli danych licencji. Podobnie jak w przypadku MOSTU DANYCH, Zespół Platformy Otwartej Nauki oprócz długoterminowego przechowywania *datasetów*, zapewnia wsparcie naukowcom m.in. organizując szkolenia i konsultacje.

Open Forest Data

Innym przykładem repozytorium danych badawczych jest *Open Forest Data* utworzone przez Instytut Biologii Ssaków PAN i Politechnikę Białostocką w ramach projektu „e-Puszcza. Podlaskie cyfrowe repozytorium przyrodniczych danych naukowych”. Oprócz przechowywania, udostępniania danych przyrodniczych i promowania badań własnych pracowników, repozytorium jest platformą propagującą ideę nauki obywatelskiej, czyli zaangażowania wolontariuszy w projekty naukowe. Za pośrednictwem aplikacji mobilnej *BioLoc* każdy ma możliwość wprowadzania własnych obserwacji z terenu Puszczy Białowieskiej, a tym samym współtworzenia bazy danych.

Repozytorium Danych Badawczych PŁ

W Politechnice Łódzkiej dobiegają końca prace związane z utworzeniem Repozytorium Danych Badawczych Politechniki Łódzkiej o nazwie RDB.open (<https://rdb.p.lodz.pl>). Biorąc pod uwagę kierunki rozwoju Otwartej Nauki, politykę Unii Europejskiej względem danych badawczych, a także rozwój krajowych repozytoriów, będzie ono kluczowym narzędziem do pracy z otwartymi danymi badawczymi.

■ Małgorzata Wróblewska

■ Małgorzata Rożniakowska-Kłosińska

Biblioteka PŁ